

Josef ve vězení (Genesis 40)

MOTTO: VYTRVAT VE VÍŘE BEZ VIDITELNÝCH ZÁRUK BOŽÍ PŘÍTOMNOSTI V NAŠEM ŽIVOTĚ

Úvod: Tato kapitola je tak srozumitelná, že k ní není třeba doplňovat žádný komentář. (citace z jednoho biblického komentáře). Přesto se pokusíme na příběh Josefa ve vězení podívat. Jako prolog je třeba brát konec předchozí kapitoly, která končí slovy: S Josefem však byl Hospodin a všemu, co činil, dopřával zdaru. (Gn 39,2) – Boží „humor“. Myslím, že většina z nás si zdar představuje jinak, než ho prožíval Josef ve vězení. Zkusme zapomenout na to, že známe pokračování příběhu a sestupme společně do egyptského vězení, do kobky, kde slunce nezasvítí, protože tam je situován náš příběh.

1) BOŽÍ PŘÍTOMNOST V NAŠEM ŽIVOTĚ NEZÁVISÍ NA TOM, JAK SE NÁM DAŘÍ

HOSPODIN BYL S JOSEFEM, ALE NEDÁVAL MU ŽÁDNÉ ZÁRUKY. Josefova situace NENAZNAČOVALA ANI NÁHODOU, že by s ním byl Hospodin. Jako 17-ti letého mladíky, teenagera ho otrokáři odvěkli od rodiny, ztratil s ní veškeré vazby. Stal se z něj otrok, pozbyl lidská práva, která měl a ještě ke všemu byl nespravedlivě nařčen a odsouzen do vězení. Toto asi nečekáme, když se hovoří o Božím požehnání. **Situace Josefova se stále zhoršuje – dostává se až na samotné dno.** Postavení otroka, ve kterém Josef byl, mu nedávalo nadějně vyhlídky. Otrok byl bez jakéhokoli práva na spravedlivý soudní proces. Nebyl mu přidělen žádný právník. Nikdo nebude k jeho výpovědi přihlížet, nikdo nebude věřit tomu, že zrovna on mluví pravdu. Navíc Josefovo vězení byla vyšetřovací vazba – tehdy nebyly tresty jako dnes (trest odnětí svobody na x let), ale běžnou praxí bylo, že trestem byl tělesný trest, např. useknutí ruky, ale ne vězení. Advokáti nebyli, a pokud se žalobce neozval, stávalo se, že se na provinilce prostě zapomnělo. A to měl v úmyslu asi i Putífar. Měl právo nechat Josefa zabít, za znásilnění (a ještě ke všemu vdané ženy) byl běžný trest smrti. Dal ho „jen“ vsadit do vězení – možná i proto, že více věřil Josefovi než své ženě, ale to samozřejmě nemohl dát najevo. **Bůh dopřává Josefovi zdar – který ho přivedl až do vězení.** Je tam s ním (my čtenáři, kteří víme, jak vše dopadne, to vidíme z jiného úhlu), ale Josef to nevěděl. Jakoby měl Bůh hořký smysl pro humor. S Josefem je Hospodin, ale situace je čím dál tím horší. Jak vnímáme Pána Boha v našich životech, když se všechno kazí? **Máme tendenci vnímat, že Bůh se vzdaluje, že nám nežehná, že není s námi, že na nás zapomněl. Bůh je s Josefem, a přitom se mu daří hůř a hůř, navzdory tomu, že se Josef chová správně.** Když je Bůh s námi, neznamená to, že nebudeme mít problémy – Bůh je s námi, ale může to spíše vypadat, jakoby nebyl.

2) V NEJTĚŽŠÍCH ŽIVOTNÍCH CHVÍLÍCH SE PROJEVÍ, JAK TO SKUTEČNĚ MYSLÍME S PÁNEM BOHEM.

Příběh Josefa na nás může působit až legendárně. Přes všechny těžkosti, jež Josefa potkávají – nyní je ve vězení – se nám může zdát, že Josef vším prochází bez problémů. Josefovo nitro nám text možná záměrně skrývá, nicméně se domnívám (protože i Josef byl jen člověk jako my), že i přes svou víru Pánu Bohu pravděpodobně prožívá zklamání, krušné chvíle, neraduje se z nevyzpytatelných Božích cest, alespoň si o tom explicitně nečteme (naopak z náznaků lze vidět, že se Josef chce z vězení dostat). Nemáme náznak v Písmu, že by byl Josef člověkem, který by měl ze všeho radost. Super, Bože, díky za to, že jsi mě nechal zajmout, otrokem jsem ještě nebyl, díky za to, že mohu být ve vězení, to jsem si vždycky přál. **Pán Bůh ví, že to, do čeho nás postavil, není pro nás lehké.** Pro Josefa pobyt ve vězení jistě nebyl lehký. V těžkých situacích – pokud jsme k sobě skutečně upřímní, pak jakoby ony známé biblické veršičky typu – všechny věci napomáhají k dobrému těm, kdo milují Boha – jež tak pohotově citujeme, když je vše OK, nefungovaly. I když je Josef poslušný, vše se hroutí. Za dobrotu na žebrotu.

Josef se zachová čestně – a místo toho, aby jej Bůh za to odměnil, např. se vykoupil z otroctví, tak přichází nečekaná rána – šup do vězení. To je tedy, Bože, odměna – díky. V Josefově situaci by asi nepomohlo utěšování písní „Co činí Bůh, vše dobré jest“ nebo výroky typu Bůh jistě vše obrátí v dobré. Ano, Bůh to mohl učinit, ale pointa je v tom, že to nedělá. **Přesto Josef žije podle Božích měřítek, i když Bůh jedná jakoby opačně (Josef klesá stále dolů), ale jeho nitro získává Boží charakter.** Podle lidských měřítek byl Josef totální nula, možná i hlupák, podle Božích však, novozákonně řečeno, rostl do podoby Krista. Jako západoevropští křesťané se převážně modlíme, aby nás Bůh chránil od všeho zlého, voláme po bezproblémovém životě, a když se tak neděje, hned se ptáme – kde jsi Bože? Něco se stalo? Jak to, že nežehnáš. S Josefem byl Hospodin, Josef se zachoval správně, ale nic nenasvědčovalo tomu, že by Bůh dával Josefovi šance na vyjití z vězení – útěchou mu mohlo být jen to, že byl správce ve vězení. Pro mě trochu slabá útěcha, když bych tušil, že se z vězení možná vůbec nedostanu. Zapomenout na vězně ve vazbě nebylo tak těžké. Josef žil ve velké pravděpodobnosti toho, že bude vězněm na doživotí. Přesto je Bůh s ním. Co pro nás znamená, že je Bůh s námi? Že se daří? Že jsme zdraví? Že máme práci? Ano, může to být znakem Božího požehnání, ale když tomu tak není, pak to ještě neznamená, že Bůh se na nás vykašlal. Hospodin je s námi bez viditelných záruk a i v těchto chvílích od nás vyžaduje poslušnost. V nejtěžších chvílích života ji testuje. Josef se dostal až na samé dno – neměl nic, nebyl ani člověkem, pravděpodobně ani neviděl denní světlo. Josefa nejde jen tak utěšit, je nesvobodný otrok, neexistuje žádná mezinárodní organizace pro lidská práva. Přesto všechno se Josef chová tak, jakoby vedle něj byl Hospodin.

3) NEZIŠTNĚ POMÁHAT DRUHÝM BEZ OHLEDU NA NAŠI SITUACI MŮŽEME JEN TEHDY, KDYŽ VÍME, ŽE BŮH JE S NÁMI

Protože sami bychom to nejspíše nezvládli. **JOSEF NEVĚŘÍ PROTO, ABY MU VÍRA NĚCO VYNÁŠELA.** Ač sám v těžké situaci, nejsou mu jeho bližní (ti, kdo jsou okolo něho), lhotejní. Příběh, který jsme si četli, hovoří o dvou královských dvořanech – číšník a pekař. Na rozdíl od Josefa byli postaveni mnohem výše, patřili k důvěrným faraonovým služebníkům – kontrolovali, aby faraona nikdo neotrávil, faraon musel v ně mít důvěru. Oba dva tedy čekají na rozsudek. Nevíme, jak dlouho tam byli, než měli sny, ale po nějaké době se oběma ve stejný čas zdál sen. Josef ve své těžké situaci nezanevřel na Pána Boha – je si vědom, že je s ním a nezanevřel ani na své okolí. Ve vězení nesedí a nečeká na smrt, ale i zde zůstává Božím světlem. To je výzva pro nás – když jsme tam, kde bychom nechtěli být, jak se chováme k Pánu Bohu a k lidem okolo nás? Josef by právem mohl být našťvaný na všechny okolo, ale on stále věrně plní své úkoly (správce vězení). **Všímá si ostatních vězňů** – a nyní dva z nich jsou sklíčení. Josef měl s nimi soucit a dokáže se zajímat o jejich problém – nejde o novinku (nezjišťuje, proč tam jsou), Josef se neraduje, že v tom není sám (tak aspoň i vy dva jste také sklíčení). Josef má skutečnou lítost – Josef viděl, že jsou sklíčení. I když byl mezi ním a číšníkem a pekařem velký společenský rozdíl. Oni – dvořané – on jen otrok (vazba to byla vyšetřovací, nebyli ještě odsouzeni) – neříkal – to máte za to, dobře vám tak, vy Egypťané jste všichni stejní. Josef nezanevřel na Boha – ví, že je s ním, i když tomu moc okolností nenasvědčují a dělá to, co by udělal Ježíš - **POMÁHÁ DRUHÝM** a nabídne se, že sny vyloží. Otevřeně uznává, že to ale nebude on, ale sám Bůh. A ještě je napomíná (žili v pohanském prostředí, kde „kdekdo“ vykládal sny) – což to není Boží věc? Jedná nezištně, nepřivlastňuje si Boží zásluhu. Sny vyloží – číšníkovi pozitivně. Pekař (mohl tušit, že jeho sen je rozdílný – číšník mačká hrozny x pekařovi ozobávají hlavu) viděl, že Josef sen dobře vyložil (pro číšníka), tak čekal, že Josef dá dobrý výklad i jemu. Josef si teoreticky mohl vymyslet dobrý výklad (např. pekaři, budeš tak úspěšný, že tvé pečivo se bude

vyrábět ve velkém, že i ptáci budou mít z toho užitek, budou je – obrazně - roznášet i do jiných krajin a faraó díky tobě ještě více zbohatne a za to tě bohatě odmění) – mohl si tak možná pojistit, že kdyby se pekař náhodou dostal ven, že by se i on mohl za něj přimluvit u faraona. Josef je poctivý navzdory situaci, ve které se vyskytuje, nesnaží se pokoutně vylepšit svou situaci – ví, že s ním je Bůh, i když to tak nevypadá. **Josef není křesťanská puťka, co je vyrovnaný se vším, co by složil ruce v klín a čekal na to, až se ve vězení rozpadne v prach** – říká číšníkovi, aby si na něj vzpomněl (v. 15), jak se dostane před faraona. **To, co můžeme udělat (poctivě) sami, Bůh nechává na nás. Naopak BŮH JEDNÁ TAM, KDE MY SAMI NEMŮŽEME** – výklad snů je na Bohu. Bůh po nás nepožaduje, abychom dělali něco, co je v jeho kompetenci. Josef si měl všimnout sklíčenosti spoluvězňů a měl jim nabídnout pomoc. Na Bohu byla druhá část – vyložit Josefovi sny, aby je pak mohl tlumočit svým spoluvězňům. Naděje pro Josefa, že se dostane z kobky, svítá. Už za několik dní. Možná, že Josef chválil Boha. Konečně si mohl říct – Bože, udělal jsem, co je správné, pomohl jsem, i když bych nemusel, nestaral jsem se jen sám o sebe. Za pár dní budu venku. Ale vše je jinak. Příběh končí tak, jak začal – Josef tvrdne ve vězení. Posloužil druhým. Číšník je venku, ale on je furt v díře. Dny se opět táhnou. Žádná paralela mezi tím, že za pomoc by mělo být pomoženo i nám. **Josef žije v poslušnosti Bohu, i když z toho „nic“ nemá. JOSEF SE CHOVÁ TAK, JAKO BY S NÍM BYL HOSPODIN, I KDYŽ NIC NAVENEK TOMU NENASVĚDČUJE.** Je to pro nás velká výzva, výzva pro naši víru, pro revizi víry – kdy a jak věřím Pánu Bohu. JOSEF DĚLAL SPRÁVNÉ VĚCI, i když se nikdo nedíval, jednal nezištně. I přes jeho těžkou situaci mu nebyli druzí lhostejní a pomáhá jim. **To, co Josefa drželo, bylo pevné vědomí, že Bůh je s ním, i když to tak nevypadá.**